

Un racó per descobrir

La península de Formentor

Per **Lalo Ventoso**
piringuela@yahoo.es

La península de Formentor és, sense cap dubte, el millor lloc de Mallorca per observar la migració activa de moltes espècies, especialment de rapinyaires. La seva situació geogràfica, en el vèrtex nord de l'illa, juntament amb l'orografia, ja que té diversos cims que freqüen els 400 metres amb roquissars esmolats, fan que tota la península sigui un observatori natural excel·lent per als amants de les aus. Un lloc on recrear-se contemplant aquell moment tan important per als nostres amics alats: l'instant de la migració, en què surten a mar oberta a la recerca del paradís al continent.

Hi ha diversos llocs a Formentor que, a causa de la seva situació estratègica i alçada, són especialment adients per observar aquest espectacle: la talaia d'Albercutx, el Pal, el Fumat i les Cases Velles.

Els observatoris més emprats són les Cases Velles i la talaia d'Albercutx però, en contades ocasions, a finals d'abril i principis de maig es cobreixen tots els punts d'observació a la vegada amb observadors que es comuniquen entre ells amb emissors, el que proporciona moments electri-

tritzants i molt satisfactoris, dignes d'experimentar-se.

És en les primeres setmanes de març quan comença el moviment migratori i es veuen els primers aligots (*Buteo buteo*) i esparvers (*Accipiter nisus*). Poc després, milanes negres (*Milvus migrans*) i reials (*Milvus milvus*) i les abundants arpelles (*Circus aeruginosus*). A finals de mes, el moviment d'aquestes espècies és molt fluid i, a l'abril, comença l'escàndol. Mentre el flux de les espècies anteriors va creixent, comencen a sumar-s'hi arpelles pàl·lides (*Circus cyaneus*), cigonyes (*Ciconia ciconia*), àguiles marcenques (*Circus gallicus*), xoriguers (*Falco tinnunculus*), arpelles cendroses (*Circus pygargus*), àguiles calçades (*Hieraaetus pennatus*), àguiles peixateres (*Pandion haliaetus*), cigonyes negres (*Ciconia nigra*), moixetes voltoneres (*Neophron percnopterus*), xoriguers cama-roigs (*Falco vespertinus*)... A finals d'abril es donen jornades d'infart!

Pas migratori de cigonyes (*Ciconia ciconia*) sobre Formentor.

Ja al maig, arriben els vertaders asos de la migració: els aligots vespers (*Pernis apivorus*), els migrants amb majúscules. Amb el seu vol potent i decidit afronten la gran mar sense miraments i, per això, molts cops són els guies d'altres espècies més indecises. De vegades se'n veuen grans estols (el maig de 2004 se n'observà un grup d'uns 2000 exemplars). Durant tot aquest mes, el pas de Pernis és constant i, fins i tot, ben entrat el mes de juny. El maig també és excel·lent per a l'observació de la resta d'espècies, encara que és molt dur estar moltes hores al sol

El Pal (431m)

És, sens dubte, el millor lloc de tota la península. Els 431 metres d'alçada esmolada fan que sigui una llançadora. Per allà passen totes les aus que, vinguin d'on vinguin, han d'agafar tota l'altura que puguin abans d'amollar-se cap a la mar. Malgrat tot, la dificultat en l'accés (s'ha de pujar a peu, carregant tot l'equip), fa que els observadors només l'emprin en ocasions contades, sobretot a finals d'abril i principis de maig, les millors dates del "pas".

El Fumat (334m)

Situat una mica més a l'est, és excel·lent per observar els rapinyaires que vénen per la mar de la banda del puig de la Victòria (a l'est). Tot i que des d'aquí es poder seguir les evolucions de les aus per tota la península, no s'empra molt per la mateixa raó que el Pal: s'hi ha de pujar a peu. Des d'aquí les vistes són també espectaculars.

Les Cases Velles (66m)

És la vall situada en el centre de la península. Des d'allà es veu tot el que creua i, com que és a la base del Pal, també s'hi contempla tot el que s'enlaira des d'allà. L'inconvenient d'aquest lloc és la gran altura des de la qual s'observen els rapinyaires. Pel fet d'estar més baix que els cims que l'envolten, fa imprescindible un bon telescopi. En aquest lloc també es recomana dur unes cadires, per aprofitar l'espera de forma amena amb l'observació d'aucellons migrants sedimentats en els camps de figueres i ametllers als dos costats de la carretera.

Alguns ornitòlegs, membres de GORA (Grup d'Observadors de Rapinyaires d'Albercutx), observant el pas de migradors des de la Talaia.

RAFAEL MAS

aguantant la calor. Els millors moments són quan s'observa els rapinyaires sortir cap a la mar o quan parteixen grups mixtos de diverses espècies diferents. Com a anècdota, els gran nombre de rapinyaires que s'ho pensen molt i arriben a estar un parell de setmanes intentant sortir cada dia i tornant cap enrere. Ha de ser dur amollar-se a la mar i travessar-ne diversos centenars de quilòmetres. Un altre espectacle és el vol majestuós de l'àguila marcenca (*Circus gallicus*) i fins i tot alguns rapinyaires que, tot i no criar aquí, realitzen vols nupcials "de camí". En definitiva, és un plaer poder veure-les en estat salvatge i en plena migració, de vegades a metres escassos.

A banda de les espècies citades, també se n'han observat algunes de molt rares, com l'arpella russa (*Circus macrourus*) i l'esmerla (*Falco columbarius*). Dar-

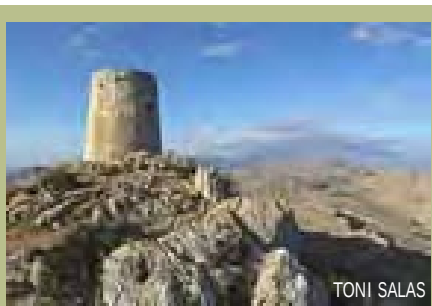
rerament també s'hi deixa veure molt sovint algun grup de voltors lleonats (*Gyps fulvus*) mesclats amb els voltors negres (*Aegypius monachus*), que alegren la jornada. A més dels rapinyaires, és continu el pas d'hirundínids i abellerols (*Merops apiaster*) i, des dels cims, també es poden fer observacions d'aus marines i dofins.

Tot això, sumat a unes vistes inigualables, fa de la península de Formentor un lloc idíl·lic, el paradís dels observadors de rapinyaires de l'illa de Mallorca. •

Aligot vesper (*Pernis apivorus*)

JUANJO BAZÁN

TONI SALAS

La Talaia d'Albercutx (375m)

Està situada en el cim d'Albercutx, just a l'est-me de la península, per on han de passar gairebé tots els rapinyaires que hi entren. Si a això li afegim que té un accés molt fàcil, ja que s'hi arriba en cotxe gairebé fins al cim, fan que sigui l'observatori més emprat pels observadors. A més a més, té unes vistes inigualables.

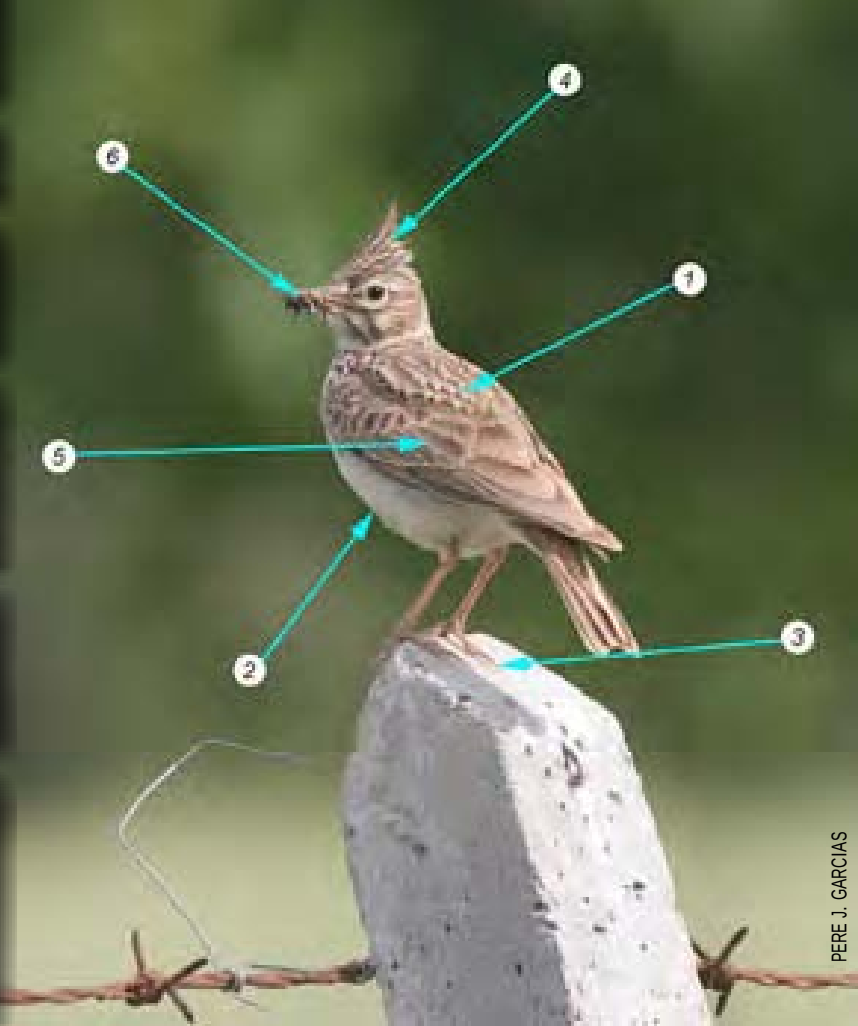
I aquí, què hi veus?

Per **Pere J. Garcias**

perejota@telefonica.net

Què ens diuen els detalls de la imatge sobre aquest aucell?

- 1 Color de les parts superiors terrós, típic dels alaudíds. Adaptació al seu costum de niar a terra, el que els fa passar desapercibuts mentre coven.
- 2 Color de les parts inferiors crema, sovint llistat, a la part superior del pit i al coll.
- 3 Ungla del dit posterior llarga i recta. La diferència amb els motacíl·lids és que aquests darrers la tenen llarga però corba.
- 4 La cresta llarga que ultrapassa la longitud del cap ens indica que és una cucullada (*Galerida theklae*). L'alosa (*Alauda arvensis*), que no cria a les Balears encara que n'és un hivernant abundant, té una cresta més curta que la longitud del cap.
- 5 Tant els adults com els juvenils fan una muda completa després de l'època de cria, i això ens impedeix deduir l'edat de l'au pel desgast del plomatge a partir del mes de setembre.
- 6 Els alaudíds són una família d'aucells amb una dieta omnívora. La mida i robustesa del bec ens indica que poden menjar des d'insectes a llavors i grans. No poden esclorellar les llavors i se les empassen senceres. A l'estiu i, sobretot, durant la cria dels polls, consumeixen una gran quantitat d'artròpodes.

PERE J. GARCÍAS